

זכנו - ניצבים

עלילה קשה ונוראה. לאחר ששולשל ליד המושל שוחד, הועבר הרבי לתא נוח יותר והרשו להכניס לו אוכל כשר, טלית ותפילין.

ביום חמישי בשבוע הרגישו מקורביו של הרבי כי איננו כתמול שלשום ועננה מקדירה את פניו. "בלי צדקה חיי אינם חיים", נאנח. "רגיל אני לחלק בכל יום חמישי צדקה לעניי העיר לקנות צרכי שבת, עתה משנמצא אני מאחורי סורג ובריח, מי ידאג להם?" באותו יום פעלו השתדלנים אצל שרי המלוכה, וכמידי שבוע התאספו עניי העיר ליד בית הסוהר והרבי שלשל להם מחלון חדרו שבבית הכלא את מעותיהם ולנשים הניח את המעות על אדן החלון.

דמותה של אשה נראתה לפתע בחלון והעירה את הרבי משרעפיו. כדרכו הוציא את המטבע להניחו על החלון. כאשר פתח את החלון, אמרה: "אינני צריכה למעות אלא באתי לשאול שאלה".

רבי מרדכי ציפה לשמוע שאלה על כשרות או בעניין הלכתי כלשהו אך להפתעתו פתחה במאמר הלכותי מן הגמרא: "מעשה בביתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא. אמר להם: כבר עלתה מן הבור. שאלו אותה: מי העלה אותך? אמרה: זכר של רחלים (אילו של יצחק אבינו שנשחט תחתיו. רש"י) נזדמן לי, ואיש זקן (אברהם אבינו) מנהיגו, והוא העלה אותי. שאלו את רבי חנינא: "כלום נביא אתה?" ענה: "לא נביא אנוכי ולא בן נביא אני, אלא כך אמרתי, דבר שאותו צדיק מצטער בו, ייכשל בו זרעו? נחוניא חופר שיחין, שמיה קא מסהיד ביה שהוא חופר בורות, כדי שעולי רגל לא יתייטרו בצמא, ודווקא בתו נופלת לבור? אתמהא!! (בבא קמא נ, א).

"רבינו הקדוש, גם אני שואלת: מצות פדיון שבויים שאביך כה הצטער עליה, ייכשל בה זרעו? דווקא אתה בנו, ממשיך דרכו, מונח בבור כלא? רבי מרדכי שקע בהרהורים ואף לא שם לב כיצד האשה המופלאה הזו מדברת אליו בלשון נוכח, דבר שלא הסכין לו אף אחד מיהודי טשרנוביל. הוא התעמק בדבריה ולבסוף אמר: "גם בעיני נחשב הדבר לפליאה גדולה, איני יודע לה כל מענה".

"אם כך אני אומרת לך", הוסיפה האשה הפלאית, "היא הנותנת, דווקא משום שאתה מוסר נפשך על המצוה הזו, רצו מן השמיים שתרגיש על בשרך את הטעם המר של השבי, כמה מר לאדם המושלך אל הכלא. ומעתה תבין כמה עוד עליך לטרוח ולעמוד על אותה מצוה של פדיון שבויים. ועתה, שכבר חשת על בשרך, כבר הגיע זמנך לצאת לחופשי, והנני מברכת אותך שתצא לחופשי". כאשר סיימה את דבריה נמוגה דמותה ונעלמה.

עוד באותו יום הורה שר בית הסוהר להוציא את רבי מרדכי מבור השבי ללא שום סיבה. והיה לפלא בעיני המגיד מי האשה הלמדנית שדיברה אליו בלשון נוכח והביאה לשחרורו? הוא לא נח ולא שקט והתפלל רבות עד שגילו לו מן השמים כי זוהי רחל אמנו ע"ה שבה לשאול בשלום בנה יקירה, ולכן דיברה אליו בלשון נוכח, כי אמא יכולה לדבר כך אל בנה, יהיה מי שיהיה. ומכח דבריו של רבי חנינא בן דוסא עוררה רחמי שמים וברכתה אכן פעלה מיד.

רחל אמנו! זעק הרה"ק בעל ה'מנחת אלעזר', כמה אלפי יהודים עוסקים תמיד, יומם ולילה במצות פדיון שבויים, ובכל זאת עם ישראל עדיין נמצא בשבי, אנא תעוררי רחמים על בנייך שיקויים בהם הנאמר וישבו מארץ אויב'.

על פי זה ניתן להסביר, שרחל אמנו התייסרה רק כדי שתחוש את כאב העקרות וצער הבנים. לאחר שחשה בצער הגדול והנורא הזה, כוחה

להיות ניצב - בעולם של רגשות

בעומדנו ניצבים לקראת יום הדין, בפתחם של הימים הנוראים, כאשר חפצים אנו לזכות בדין ולהתברך בכל מיילי דמיטב, ראוי לנו לאמץ לעצמנו את הברכה השמורה לחפצים בחיים ולרוצים לראות אך טוב וחסד, ולהשתדל לתת ליבנו על דברים קצת יותר מהותיים בעבודתנו את בוראנו אשר נוכל מהם ועל ידם להיות יותר יסודיים ואמיתיים מחד, ולהרפות לחץ מאידך, ואין סתירה בין זה לזה למביני דבר.

אחת העבודות הנצרכות בשדה החינוך הן לטוב והן למוטב שייך לחלק היכולת שלנו, הההורים או המחנכים, לחוש או להרגיש את האחר. ובנידוננו, את התלמיד, הילד, הבן, או הבת. להשתתף בתהליכים רגשיים המתרחשים בעולמו של הזולת. להיות מוכן ואף לנסות ולהתאמץ לחוש, להבין ולחוות את הנמצא בליבו ובמחשבתו של הבן.

זהו יסוד כל כך חשוב בחינוך עד שנראה שאי אפשר להגדירו כעצה גרידא אלא כחובה ממש.

ונקדים במעשה נפלא:

לחיות ולהרגיש את האחר

היותה של רחל אמנו עקרה למרות שויתרה לאחותה וגילתה לה את הסימנים שמסר לה יעקב אבינו מעורר תמיהה, האם זו תורה וזו שכרה? שבעתיים קשה כאשר בזכות מסירת הסימנים מבטיח הקב"ה לרחל אמנו עד היום הזה "מנעי קולך מבכי ועינייך מדמעה כי יש שכר לפעולתך", ומעדיפה בזה על פני האבות והאימהות. איך הדבר לא עמד לה אז, ועומד לה כיום?

שעת בין הערביים של ערב ראש השנה בבית הכנסת של בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זצ"ל. אימת יום הדין מורגשת היטב בחלל בית המדרש והיושבים בו מתכוונים בדממה ליום הגדול ומצפים לרבי שיכנס.

לפתע נכנס הרבי כשטלית מכסה אותו עד מעל ראשו, התייצב ליד הבימה כשהוא נושא את קולו: "מורי ורבותי! כלל ישראל נמצא במצוקה גדולה, עוד לא נושענו, עדיין בן דוד לא בא והצרות הולכות ותוכפות! אם לא נשכיל לשוב בלב שלם אל אבינו שבשמיים? מי יודע מה ילד יום?".

קהל המתפללים נשא עיניים מבוהלות אל דמותו עטוית הטלית של הרב. והוא המשיך: "הסכיתו ושמעו מעשה נורא שרצוני לספר לכם אודות הרבי הקדוש רבי מרדכי מטשרנוביל זי"ע: רבי מרדכי היה ידוע בהשתדלותו למען עניי העיר והיה מקדיש כל עיתותיו למצות פדיון שבויים. מנהגים אלו קיבל מאביו הרה"צ מנחם נחום - המגיד מטשרנוביל זי"ע. לילה אחד נקשו בפראות על דלת ביתו פלוגת שוטרים ופרצו פנימה "האם אתה ראב"ן מרדכי?" כשנענו בחיוב הטיחו בו: "אתה עצור בעוון מרד במלכות". באותו רגע נכבלו ידיו ורגליו והוא הושלך אל הכלא.

דבר מאסרו של רבי מרדכי נודע במהירות והעיר טשרנוביל היתה כמקרה. משלחת רבנים כבודה שנפגשה באותו יום עם מושל המחוז, נתקלה בחומה אטומה של סירוב. עד שהבינו כולם כי נרקחה כאן

אמון בכח המצמיח

אכן, כח אדיר מונח בנתינת אמון בתלמיד, לא משנה גילו, ובודאי בגדל בביתנו כפי שיעיד המעשה הנפלא הבא:

אני בן 31, נשוי ואב לארבעה ילדים חמודים. את הסיפור שלי אתחיל מהאמצע.

הייתי בן 16 שנים. נער מופנם, כמעט ללא חברים. הייתי מחוץ לחברה, לא היה שום נושא שהתבטלתי בו, ולגבי רוב הבחורים הייתי פשוט אוויר.

ואז הגיע קעמפ של הישיבה. היה זה בשיעור ב'. הגענו לשם ביום חמישי לקראת הצהריים. היה זה מעין מתחם צימרים קטן שהישיבה שכרה. היו שם חדרים די נוחים ונוף מרהיב, ורק דבר אחד היה חסר - טבח. אמנם הישיבה סיכמה עם טבח והסיכום היה שהישיבה תקנה את כל המצרכים והוא יבשל, ואמנם המצרכים הגיעו, בשר, עופות, דגים, ירקות, תוספות, תבלינים, מוצרים למנות ראשונות ואחרונות אבל הטבח לא הגיע.

איכשהו הצלחנו להסתדר עם חביתות וסלטים שהכנו לעצמנו, במהלך השבוע, וקיוונו שהטבח יגיע לשבת. ביום שישי הלך אחד הבחורים לבדוק אם הלה הגיע והתברר שלא. הצוות היה לחוץ מאוד. לאחר דין ודברים ביניהם, כינסו אותנו בחדר האוכל ואמרו: "התייעצו והגענו למסקנה ששבת בלי אוכל אינה שבת. ניאלץ לארגן אוטובוסים ולהחזיר אתכם לבתים. רק תודיעו להורים שאתם חוזרים".

התחוללה סערה. בחורים רבים אמרו שההורים שלהם נסעו לנופש ואין להם לאן לחזור, חלק סיכמו עם חברים לשהות בביתם, ולאחרים לא היה לאן ללכת. שוב התייעצות בין אנשי הצוות, ובסוף שאל המשגיח: "אז מה אתם מציעים לעשות?"

השתרר שקט מתוח, ואז - איני יודע מנין אזרתי את האומץ - אמרתי: "כבוד הרב, אני חושב שאני יכול לבשל את השבת". "מה???" כולם הסתכלו עליי. "אתה יכול לבשל את השבת?" "כן", אמרתי. "אני יכול". "איפה... למדת לבשל?" שתקתי ולאחר מכן אמרתי: "לא למדתי, אבל... אני יודע", אמרתי, הפעם בביטחון שהבהיל אפילו אותי. הם הביטו בי, ומשהו בביטחון שלי שכנע אותם.

"בסדר", אמר המשגיח. "מה אתה צריך?" "אני צריך חמישה בחורים שיעזרו לי בקילוף ירקות ובעוד כל מיני דברים שאומר להם". "מי מתנדב?" שאל המשגיח. חמישה בחורים התנדבו. קיבלתי את מפתחות המטבח וחדרי הקירור, והובלתי את החמישייה אחריי. נכנסתי לחדר הקירור ולמקפוא, והוצאתי את כל המוצרים. כינסתי את חמשת הבחורים. נתתי להם הנחיות. אפיתי עוגת שוקולד חמה עם מילוי רך. הבחורים שעזרו לי לא הפסיקו לטעום וגם להתפעל. הם כל הזמן אמרו: "איזו הפתעה תהיה לכולם", וכאן החלטנו לא להכניס איש למטבח ולהשאיר את התפריט כהפתעה.

ברגע אחד הפכנו שותפים לסוד. מרגע זה ואילך קיבלתי את מנת המחמאות שלא קיבלתי כל חיי. הבחורים התפעלו מסידור השולחנות, מהמפיות, מהסלטים (שהיו קנויים), אבל כאשר אתה מוציא אותם מהקופסאות המקוריות ומגיש בכלים מיוחדים, נוצרת תחושה שהם ביתיים...!). ואז הגיע מנת הדג. וכל אחד בתורו ניגש אלי לומר כמה זה טעים ואם אפשר עוד מנה נוספת. מנת הדגים נאכלה, וכך גם המנות שאחריה. היה בעיניהם מבט הערצה. מעולם לא שלחו אלי מבטי הערצה. בעצם, מעולם לא קיבלתי מבטים בכלל.

מנת הקינוח היתה כל כך מיוחדת, כל כך מעוצבת וכל כך טעימה, שכבר אי אפשר היה לעמוד מול המחמאות.

ראש הישיבה עמד ודיבר, ובעצם סובב את כל דברי התורה שלו על כך שאסור להתייחס, וגם אם נראה שהמצב הרוחני אבוד, תמיד יכולים לתקן. כמובן, הוא הביא את הדוגמא הטובה ביותר והטעימה ביותר,

גדול יותר בהבנת הגלות ובזכותה נזכה להיגאל. לא בכדי, קברה הפך למקום של תפילה וישועה לכלל ולפרט, כי היא זו שחשה בצערן של ישראל לאחר שנות הסבל שחשה על בשרה.

***

כמובן שהדברים ארוכים, ומדרגות שונות ורבות להם, אך מחנך שירגיל את עצמו לשמוע ולקבל, לנסות לתרגל את עצמו להרגיש ולחוות את הסובבים אותו, אזי יצליח ויזכה לראות ברכה בעמלו.

מבט על עצמנו דרך ילדינו

ונקודה נוספת בדברים בהבחנה וההחצנה שבין רצוננו וראייתנו העצמית לבין ראייה פנימית של הלב או התלמיד. כדלהלן.

מה שאחרים אומרים לנו, לא בהכרח משנה. משנה מה אנחנו חושבים בלב. ולפעמים החברים או השכנים פשוט משקפים לנו את מה שאנחנו חושבים בעצמנו אבל מפתחים או מתביישים להודות בכך.

ובכן, הבה נאמר זאת בגלוי: יש לנו יחס שונה. יש ילדים שמזוהים עם הבית, מחוברים אליו, ויש להם גם כישרונות. ויש כאלה שדווקא פחות מחוברים לכיוון של הבית, עסוקים במרד כזה או אחר, דחוף להם להראות שהם שונים מאיתנו ויש להם דרך משל עצמם. ועליהם, עליהם פחות מקבלים מחמאות. בדרך כלל יגיעו תמימות, ולעיתים תלונות.

לנו כהורים יש תפקיד מכריע במצב כזה. בפרט כשמפנימים את הידיעה שילדים כאלה לא נשלחו למשפחה שלנו במקרה, הם בכוונה אצלנו. אפשר לומר שכל משפחה זוכה בילד שמאתגר אותה, שגורם לה ללמוד מחדש על אהבה ועל הקלה ועל חיבור, או במילים פשוטות - שמצמיח אותה.

הילדים האלה, שלא מביאים מחמאות מבחוץ, הם פעמים רבות מנוע של צמיחה אמיתית מבפנים. יש כאן תוכנית של בורא העולם ומנהיגו להצמיח אותנו - ההורים, והדרך היא על ידי שליחת נשמות כאלה שיכריחו אותנו לגדול, לצאת מעצמנו, לגלות את עומק האהבה שאינה תלויה בדבר, את עומק החיבור, את עומק הקשר.

ילד כזה שמלמד אותנו - ההורים - כמה דברים, מגלה לנו פעמים רבות מה נכון להעריך, מחמאות מבחוץ, אף שהן חביבות ונעימות, נתפסות פעמים רבות מטבען לצדדים החיצוניים של המציאות. הילדים הללו, שלא גורפים מחמאות מבחוץ, צמאים לעין פנימית שלנו ההורים, שתעריך אותם על מה שיש בהם, על המאמץ, על האומץ, על השוני שמביא איתו ברכה.

כשילד כזה רואה שההורים שלו רואים אותו, רואים מה שיש בו, למרות שאין לזה נראות גבוהה ברחוב או בכיתה, הוא מתמלא כוחות מהמקום הכי חשוב, מהבית, מההורים. זה התפקיד שלנו לחפש ולמצוא בו את הנקודות הטובות ולהעצים אותן וביבור תוך משפחתי.

צריך לפתח חוש ריח, וגמישות, ולראות את האיכות שמסתתרת בילד. יש שבע אינטליגנציות שונות ומגוונות, לא כולם טובים בזו המילולית או המספרית. אבל יש כאלה שהאינטליגנציה הרגשית חזקה אצלם, או החברתית, או המוטורית. לדעת לזהות את החוזקות הללו ולעודד אותם - זה חלק גדול מהעניין.

בסופו של דבר, הילדים שלנו ניוונים בעיקר מאיתנו, ההורים. וגם אם ילד לא מקבל כלל מחמאות בחוץ, אבל יש לו הורים שתומכים בו, מעריכים אותו וגם אומרים לו את זה - ילד כזה יגדל להיות מבוגר בטוח בעצמו, מאמין בכוחותיו, שיכול לתרום הלאה לסביבה שלו מתוך אמונה ואהבה.

לאמנות הזו, שנתנה לי את ההזדמנות לייצר הצלחה, להיכנס לחברה ולבטא את עצמי. למעשה, היא הצילה את הנפש שלי לכל החיים.

אכן, באמון קיים כח מצמיח אדיר.

***

ישנם מקרים מורכבים מסוגים שונים בעבודה מול תלמידים ולא תמיד אפשר להשליך ממקרה למקרה, בפרט כאשר רף הדרישות שלנו מהסובבים אותנו הוא גבוה.

גם כאשר יש מי שנתקל בקושי גדול מול תופעות, הנהגות והתנהגויות שונות של הבן/התלמיד, באופן שאף לאחר נתינת אמון וכל מה שרק אפשר, עדיין לא חל שיפור במצב, אל לנו ליפול ברוחנו כיון שתפקידנו להשתדל ולא להצליח.

ונסביר מעט נקודה כואבת זו.

להיזהר ממידות הרעות יותר מקיום המצוות

מי שחש שביכול אבדו הסיכויים ואפסו התקוות, עליו לגייס מיד כוחות של בטחון ואמונה. צריך להודיע לנער – "אנו יודעים שאתה בעצם במצוקה, קשה לך, בסתר ליבך אינך מרוצה ממצבך. למרות שכלפי חוץ אתה נראה גיבור, אבל בעצם אתה חסר אונים מול ה'בעל דבר' שתקף אותך. דע לך, אנחנו איתך. לא נוניח אותך, נמצא בך את הטוב, את המידות, את הכוחות ואת היכולות בתחומי החיים השונים, נלך איתך, נעזור לך, ולבסוף נחלץ אותך. המצוות שבין אדם לחבירו והמידות הטובות הן חלק נכבד מתורתנו הקדושה, וזה החלק שלך בתורה, ובע"ה מתוך המידות הטובות תגיע גם למצוות".

רבנו חיים ויטאל בספרו 'שערי קדושה' (ח"א שער ב) כתב כך:

'הנה עניין המידות הן מוטבעות באדם בנפש השפלה... והנה בנפש הזה תלויות המידות הטובות והרעות, הן כסא ויסוד ושורש אל הנפש העליונה השכלית אשר בה תלויות תרי"ג מצוות התורה, לפיכך אין המידות מכלל תרי"ג מצוות, ואמנם הן ההכנות העיקריות אל תרי"ג המצוות בקיומן או בביטולן... ונמצא כי **צריך יותר להיזהר ממיידות הרעות יותר מקיום המצוות** עשה ולא תעשה, כי בהיותו בעל מידות טובות, **בנקל יקיים כל המצוות**'.

הניסיון הוכיח כי כאשר הבית חזק וטוב, בסופו של דבר הנער חוזר הביתה. חוזר לדרך של ההורים, כפי שחינכוהו לתורה ולמצוות. לכן, ככל שנשנה את הגישה בהקדם ונעבור דרך של קירוב ובדידות, כך נצליח מנוע את ההידרדרות.

יש המומחים במלאכת קירוב הרחוקים, אך הבה נשאל את עצמנו האם באותה מידה אנו משקיעים בשביל לקרב את ה"קורבים"? ויש בעוה"ר לא מעט כאלו, סביבנו, רק צריך לפקוח את העיניים.

***

ונדבך נוסף ביסודי החינוך.

עד הגמל הנער – חשיבות החינוך

בהפטרות ראש השנה מסופר על אלקנה שהיה עולה בכל שנה ושנה למשכן בשילה, ועמו עלו כל משפחתו, עבדיו ושפחותיו וכו'. הוא היה עושה זאת בפרסום גדול, כדי שגם אחרים יבחינו בו ויעלו עמו. בכל שנה ושנה היה הולך בדרך אחרת, וכל זאת כדי לגרום ליותר ויותר אנשים לעלות עמו לרגל. כך שברור שאצלו העליה לרגל היתה בחשיבות עליונה ביותר.

אחרי שנים של עקרות ל"ע, זכתה חנה אשתו ללדת את בנם – שמואל, והנה עם לידתה נאמר: "וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער

כך לדבריו – באיזה ייאוש היו אנשי הצוות איך הצלתי אותם, הוא שיבח אותי והכביר במילים: "איפה היית עד עכשיו?", והסביר כמה אני ענותן ועדין ונחבא אל הכלים. אודה ולא אבוש. אהבתי את השבחים ואת מחיאות הכפיים. פשוט קיבלתי בשעות אחדות את כל מה שבחורים אחרים קיבלו לאורך כל הדרך. הארוחה הסתיימה. כולם התפזרו לחדרים ודיברו איתי כביכול אני מנהיג.

למחרת חזר על עצמו המצעד עם החמין, הכבד הקצוץ ועם הביצים – מנה שהוציאה גם מאחורני הספקנים את המחמאות הטובות ביותר, ושוב הגיעה מנת קינוח.

בסעודה השלישית הגשנו ארוחה חלבית עשירה, עם גבינות, פשטידות וסלטים. ואז קם המשגיח וביקש שאדבר. סירבתי. מעולם לא דיברתי, ולא העליתי על דעתי לדבר כעת. הוא אמר לי: "איני מבקש שתדבר דברי תורה. רק תספר לנו מנין אתה יודע לבשל כל כך טוב". ישבתי במקומי, כשמאה ועשרים זוגות עיניים נעוצות בי. התלבטתי לרגע, ואחר כך איני יודע באיזה כוח החלטתי לקום ולספר.

כתבתי בתחילת הסיפור שאני מתחיל מהאמצע. הנה ההתחלה. "כשהייתי בן אחת עשרה, אמי חלתה במחלה הידועה", שקט השתרר. "לאט לאט ראינו איך היא דועכת. בתחילה היתה חלשה, ולאחר הטיפולים וההקרנות, היא התקשתה לזוז. שבועות ארוכים כלל לא הייתה בבית".

המשפחה שלנו מונה שמונה נפשות, שהגדול בהם היה בן אחת עשרה. זה הייתי אני. נאלצנו לאכול לחם עם שוקולד בבוקר, בצהריים ובערב. לפעמים היתה חביתה".

"יום אחד הגיעה אחת הדודות, והחלה לבשל לנו. אמרתי לה: 'בבקשה, תלמדי אותי לבשל'. והיא פשוט לימדה אותי. למדתי להכין כל מיני מאכלים. אמא שלי היתה מגיעה מדי פעם, ואני הייתי מכין לה סעודת מלכים. היא לא היתה מדברת, אבל העיניים שלה אמרו שהיא שמחה וגאה בי..."

התקשיתי לדבר, אבל המשכתי. "משלב זה ואילך למדתי אלו תבלינים להוסיף ואלו להפחית, וגם פיתחתי תבשילים משלי. הבית חזר לתפקד. הילדים לפחות טעמו מרק חם וביתי...". בשלב זה עצרתי את דבריי. המילים "בית חם" גרמו לי להתרגשות רבה. נזכרתי בתקופה הזו. לא בכיתי, אבל חשתי שכל הבחורים מסביבי – כן. כולם בכו. הרבנים אנשי הצוות, הבחורים. חלקם הניחו לדמעות לזלוג. אם כי מדי פעם עצרתי כי לא יכולתי, והעצירות הללו גרמו לבכי קולני אצל אחדים מהבחורים.

"ואז אמי נפטרה ובמכתב שהשאירה שיבחה אותי על שמילאתי את מקומה וכתבה שאמשיך לעשות זאת, כדי שלילדים יהיה אוכל ביתי וחם. ישבנו 'שבעה'. לאחר מכן המשכתי לבשל לכולם, ולאחר שנה אבי נישא בשנית, ושוב לא הייתי צריך להיות הטבח של הבית, כי היתה אמא שבישלה ממש מצוין. ומדי פעם, כשאני בא הביתה, הייתי מבשל יחד איתה". סיימתי את דבריי, המשגיח קם וחיבק אותי, ואחריו כל אנשי הצוות, שפניהם היו אדומות מדמעות.

השבת הזאת שינתה את חיי. באופן טבעי כבר לא היתה לי שום בעיה חברתית. וכבר לא היתה לי בעיה להביע את עצמי. קיבלתי מעמד משל עצמי במרכז החברה.

עליתי לשיבה גדולה, ולאחר מכן התחתנתי. כיום אני אב לארבעה ילדים חמודים ומקסימים. אני עוסק בחינוך ורואה ברכה בעמלי.

ובאשר לבישול... זה התחביב שלי. איני מונע מרעייתי ומילדיי את היצירות שאני יודע לעשות, ובאירועים מיוחדים תמיד ישנה את המנה המיוחדת שאני ממציא.

אבל מדוע שאשקר? זה לא רק בשבילם, זה גם בשביל עצמי. הבישול, כמו ציור וכתבייה, הוא גם אומנות. לי יש גם סנטימנטים מיוחדים

ואל תביאנו לדי ניסיון

"פן יש בכס איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבוד את אלהי הגויים ההם פן יש בכס שורש פורה ראש ולענה. והיה כשומעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה, לא יאבה ה' סלוח לוי" (דברים כט, יז-ט).

"והתברך בלבבו. לשון ברכה, יחשוב בליבו ברכת שלום לעצמו לאמר, לא יבואוני קללות הללו, אך שלום יהיה לי". (רש"י שם)

יש להבין, כיצד ניתן להגיע למין תחושה כזו בה מישהו אומר לעצמו "שלום יהיה לי", הרי מדובר כאן באדם "אשר לבבו פונה מעם ה' אלוהינו" ומגדיר אותו הכתוב כ"שורש פורה ראש ולענה". ומהיכן שואב הוא את האומץ לחשוב כך?

וביותר יקשה, על סמך מה מתברך הוא בלבבו "שלום יהיה לי", אחרי ששמע כמה גרוע הוא החטא ואיזה עונש צפוי לו אם יעבור על דברי התורה, הרי הוא ענה אמן וקיבל על עצמו את כל דברי הברית הזאת, ואיך הוא חושב שהדברים אינם מחייבים אותו ובשרירות לבו ילך?

יתירה מזאת, עוד הוא מעז להתברך בלבבו!! מילא אם מבין שלא מגיע לו הקללות, גם זה חידוש גדול, אך היאך יכול הוא לחשוב שבהליכה בדרך שהיא נגד ה' יתברך, עוד מגיע לו על כך... ברכות!!!

האם ראוי להיכנס לניסיון מתוך בטחון עצמי שלא ייכשל?

ממור"ר מרן הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל שמעתי ביאור נפלא, ולצורך העניין נביא את דבריו עם המסתעף לתועלת המתבונן והמבין:

אמר הגאון רבי מאיר שמחה – התורה כאן לא מדברת על רשע גמור היודע ריבונו ומתכוון למרוד בו, בזדון ליבו ולהכעיס הולך נגד רצון ה'. אלא הנידון כאן על אדם הרוצה להתחסד כביכול עם קונו, ולהרבות שכר בעבודת ה', באומרו אף שאהיה מצוי בתוך ניסיון, בכל זאת אתגבר על היצר הרע, ובזה יהיה לי ודאי שכר גדול ועצום, שהרי כשאדם מתגבר ודאי זוכה לשכר על כל התגברות.

וזהו - ו"התברך" בלבבו לאמר שלום יהיה לי", הוא בטוח שהוא מבורך, מחשבתו נותנת לו להרגיש בטוח מפני הבאות, שלום יהיה מנת חלקו, כיון שיצליח להתגבר אף כי הוא מכניס עצמו בידועין לניסיונות, ועל זה מנחה הכתוב - "שורש פורה ראש ולענה". כי בעצם זו הנהגה פסולה הבאה מחשיבה שיסודה "בשרירות ליבי אלך", ועל כן "לא יאבה ה' סלוח לוי", התורה מתייחסת בחומרה רבה עד למאוד להנהגה קלוקלת זו, להכניס עצמו במקום ניסיון. לצפות לסכנה רוחנית ולומר, לי זה לא יקרה, אני לא אפגע ואפול... עד כדי שמסיים הפסוק "ומחה ה' את שמו מתחת השמים"...

לא לסמוך על עצמו!!!

אצל שלמה המלך מצינו ש"נשיו היטו את לבבו", בחכמתו הרבה הבין שלמה המלך שעל אף שריבוי נשים עלול להטות את הלב אך הוא שהיה החכם מכל אדם וירא אלוקים לא יושפע מהם. ואכן, חז"ל אומרים שמצד האמת לא היה להם כוח ויכולת להשפיע על שלמה המלך לרוב גדולתו, ומכל מקום נענש על כך מפני שסמך על עצמו בדבר שהיה צריך להיזהר בו שלא יכשל ח"ו.

ובמדרש (שמות רבה ו, א) אמרו:

כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, נתן בה מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ונתן למלך מקצת מצוות, שנאמר (דברים יז, טז): "ולא ירבה לו סוסים וכסף וזהב וגוי, ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו".

והביאותיו ונראה את פני ה'....". ולכאורה, מדוע ויתרה חנה על העליה לרגל, כדי להיות עם בנה, הרי בשעת העליה לרגל זכו לגילוי אלוקות "כדרך שבא לראות - כך בא לראות" (חגיגה ב, א), ובפרט שחנה היתה נביאה, כך שלגביה שבעתיים העליה לרגל היתה בדרגה נעלית ביותר? גם אם יש לה צורך לטפל בבנה הפעוט, הרי לפי משמעות הכתוב והמדרשים היה אלקנה אדם עשיר, ובאפשרותו היה לשכור מינקת עבור שמואל, כך שהיה מתאפשר לחנה לקיים מצות עליה לרגל מבלי לפגוע בצרכים של הפעוט שמואל, אי"כ מדוע היא נשארה בביתה ויתרה על הזכות העצומה לראות אלוקות בעליה לרגל?

רבותינו זצ"ל למדו מכאן עד כמה גדולה מעלת ההתעסקות בחינוך הילדים. על אף חשיבות העליה לרגל, אמרה חנה שהויתור על התעסקות בגידול וחינוך הילד, ולו לזמן קצר, יש בו חשש לפגיעה קלה בחינוך הילד ועדיף לוותר גם על דבר נעלה כעליה לרגל כדי להתמסר לגמרי בהתעסקות בחינוך.

ראש השודדים במסר נוקב

סיפור עתיק יומין המבסס דברים אלה, מתאר אדם שהיה שקוע כל ימיו בעולם העסקים, ולא הקדיש מזמנו לחינוך ילדיו ולמתרחש בתוך כותלי ביתו. גם בשבתו לשלוחן השבת והחגים, מחשבותיו נדדו לעסקיו הענפים שבהם עשה חיל רב. כגודל הצלחתו בפריחה הכלכלית – כן גדל כישלונו בחינוך הילדים, שעולמם החומרי היה פורה מאד, אך בתחום הרוחני היו דלים ואביונים.

בנו הבכור התחבר עם חברים ריקים ופוחזים, אשר סטו מדרך הישר והיו לכנופייה של ליסטים. בכישרונותיו הפך הילד למנהיג הכנופיה. יום אחד נסע האב לרגל עסקיו לנסיעה ארוכה מאד, ועמו מצבורים של יהלומים, אבנים טובות ומרגליות. בהגיע רכבו לנתיב צר על אם הדרך, חסמה כנופיית שודדים את הדרך ואילצה את הרכב לעצור, ובאיומי אקדח הוציאה את האיש מרכבו. פני השודדים היו לוטים במסכה, ובעוד שמונהיג הכנופיה ראה כי אביו הוא קורבן השוד, האב כמובן לא הכיר את בנו.

הצביע הבן מנהיג הכנופיה על עץ בעל גזע עבה ביותר, ואמר לאב: "אם חייד יקרים לך, עקור את האילן הזה מן האדמה".

הנשדד היה בטוח כי השודד מהתל בו. "זה בלתי אפשרי", אמר, "האילן מושרש עמוק באדמה, הגזע עבה ביותר, ולא ניתן להזיזו אף מילימטר". בין האילנות צמחו גם עשבים שוטים, בעלי גבעול דקיק כדרכים של עשבים. "את אלה", אמר, "אני יכול לנכש, אך לא את האילן עם הגזע". ברגע זה הסיר מנהיג הכנופיה את המסכה מעל פניו ואמר לו: "אני הבן שלך, כשהייתי עשב רך, לא דאגת לנכש ולטפל בי ובחינוכי, היום אני מושרש עמוק בחטא ונושא באחריות למשפחות רבות של פשע. להחזיר אותי בתשובה ולדרך הישר בעת הזאת, תהיה עבורך משימה בלתי אפשרית. רציני שתלמד את הלקח. לו היית דואג מבעוד מועד להפוך אותי ראוי להמשך מורשת הדורות היה לך למי להוריש מורשת. חבל מאוד!!".

"חונך לנער על פי דרכו", בפתח חייו, בעודו נער, תוך הקרבה רוחנית וגשמית, כי אז, "גם כי יזקין לא יסור ממנה".

***

ללא ספק, אחד הנושאים אשר קבעו לנו חז"ל להתפלל עליהם יום יום הוא - "אל תביאנו לדי ניסיון". בקשה השייכת לכל יהודי ויהודי בעבודתו היומיומית ובודאי כאשר בעבודת החינוך עסקינן.

ונפתח נא פתח בדברים כפי הנראה מפרשתנו, פרשת 'ניצבים'.

שונים, ולפעמים גם המחנכים מעדיפים להעלים עין מבעיה מסוימת ולהתמקד בבעיות אחרות, אבל פגעי הטכנולוגיה הפכו להיות מחלת הדור, והמחנכים לא יכולים לטמון את ראשם בחול.

יש הורים שהחליטו שהילדים שלהם מספיק חכמים ונבונים ואין צורך להסביר להם על הסכנה, כנגדם נטען - אם כך אל נא תלמדו אותם בגיל שנתיים איך לחצות כביש במעבר חציה, וכשיגיעו לגיל 13 תנו להם את מפתחות הרכב כדי שיוכלו ללמוד מהטעויות של עצמם... בתור הורים ומחנכים עלינו מוטלת אחריות, ולכן יש דברים שאנו יכולים לתת לילד ללמוד בעצמו, אבל ישנם דברים מסוכנים מדי, ובהם איננו יכולים לאפשר לילד ללמוד מהטעויות שלו, כי ייתכן שהילד חלילה ייפגע ויידרס ואז כבר לא יוכל ללמוד מהטעות שלו... אי אפשר "לסמוך על הילד" ולתת לו ללמוד מהטעויות של עצמו, כי יתכן שלא יהיה מי שילמד מהטעויות.

לא נתכחש לעובדה שיתכן שיש מחידושי הטכנולוגיה גם תועלויות מסוימות, אך על זה נאמר "אין הצר שווה בנוק", תלמיד חכם, בן תורה ובחור ישיבה, צריך לדעת שיש בזה גדר של מביא עצמו לידי ניסיון ומי הוא זה אשר יוכל לומר על עצמו שהוא חסין ומוגן נגד כל התופעות המזיקות הללו.

הסכנה כאן חמורה שבעתיים, שכן אלו השקועים בתוך הבלים אלו, נמצאים בעצם בתוך ביוב מצחין, בבור עמוק של ריקבון נורא, והם אפילו אינם מבחינים כלל שהם שקועים בתוכו. מפיח ומחריד לראות אדם השרוי בתוך סכנה איומה והוא בטוח שטוב לו והוא מאושר.

"ואל תביאנו לידי ניסיון!" תפילה תמידית

"שמעתי", סיפר מו"ר זצ"ל, "שיש מקום אחד שגרים בו אנשים חרדים ויראים לדבר ה' והנה נפוצה שמועה כי עשרות זוגות מאותו האזור התגרשו.

ומדוע?

כיון שנתנו לניסיונות לחדור לתוך ביתם ולתוך כיסם רח"ל, הרשתות החברתיות השפיעו לרעה על הזוגיות ובהרבה מקרים הובילות עד לגירושין. ייתכן שהם באמת צדיקים, אך כיון שהעמידו עצמם בניסיון ונכנסו בכך לתוך לוע הארי, לא ניצלו ממנו".

לא לחינם אנו מתפללים ומבקשים בפתחת כל יום בבוקר -

"ואל תביאנו לידי ניסיון!"

שלא להתפעל מהטומאה...

"זכורני בילדותי כשעוד התגוררנו ברוסיה", המשיך מו"ר זצ"ל, "לא היינו עוברים דרך רחוב מסוים בו עמדה כנסיה שמעליה התנוסס אותו סימן של נצרות, שתי וערב מוזהב, כדי לא להתפעל ולהסתכל על עבודה זרה".

"ואם כבר הוכרחנו לעבור באותו רחוב, אזי היינו הולכים במדרכה השניה... יהודים שעברו ליד אותו מקום, היו אומרים "שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו", כדי לחרוט בליבם את המיאוס מהדבר, להחדיר בעצמם את התיעוב, והרצון להתרחק".

חמץ ומצה על שולחן אחד - הייתכן?

יש בנותן טעם לציין מעשה בעל מוסר השכל שסיפר הגאון רבי אליהו בער וואכטפויגל שליט"א ראש ישיבת 'זכרון משה' ביסאט פאלסבורג שבאנגליה.

"היה זה בעת מלחמת תשכ"ז, התפללתי מנחה באחד מבתי הכנסת של בני ברק. אל בית הכנסת נכנס יהודי מסוים ששימש כמנהל בבית ספר

עמד שלמה המלך והחכים על גזירתו של הקב"ה ואמר: למה אמרה התורה: לא ירבה לו נשים? לא בשביל שלא יסור לבבו? אני ארבה וליבי לא יסור! אמרו רבותינו: באותה שעה עלתה יו"ד שבירבה, ונשתטחה לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה: ריבון העולמים! לא כך אמרת: אין אות בטלה מן התורה לעולם! הרי שלמה עומד ומבטל אותי, ושמה היום יבטל אחת ולמחר אחרת, עד שתבטל כל התורה כולה!

אמר לה הקדוש ברוך הוא: שלמה ואלף כיוצא בו יהיו בטלין וקוץא ממך איני מבטל! מה כתיב ביה (מלכים א יא, ד): "ויהי לעת זקנת שלמה, נשיו הטו את לבבו".

אמר רבי שמעון בן יוחאי: נוח לו לשלמה שיהא גורף ביבין, ולא ייכתב עליו המקרא הזה!!!

הרי לנו עד כמה חמור להיכנס לתוך ניסיון!!!

מהי הטיית הלב?

עוד שמעתי ממו"ר זצ"ל ששמע מהמשגיח הגאון רבי אבא גרוסברד זצ"ל שביאר לשון "היטו את לבבו", שהרי יש לכל אחד כמין קו בליבו אשר באמצעותו הוא מחובר באופן ישיר עם הקב"ה, וכאשר יש הטייה ללב, יש כמין כיפוף קטן ברצף של אותו קו, אזי אותו כיפוף מפריע לקשר, וההפרעה חמורה, עד כדי שנזכר הדבר לדורי דורות.

שלא לעבור במקום שעלול להתנסות

הגמרא (בבא בתרא נז, ב) מביאה את הפסוק (ישעיה לג, טו) "ועוצם עיניו מראות ברע" ודורשת אותו על זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה. ומקשה הגמרא: היכי דמי? אי דאיכא דרכא אחרייתא, רשע הוא! (ואף על פי שעוצם עיניו שלא היה לו לקרב אלא להרחיק מן העבירה דקיימא לן חולין (דף מד, ב) הרחק מן הכיעור). אי דליכא דרכא אחרייתא, אנוס הוא! (אם מסתכל דרך הליכתו, ואונס - רחמנא פטריה, ולמה מזיקו הכתוב להעצים עיניו, דמדמשתבח ביה קרא שמעינן דצריך לעצום עיניו).

ומתרת: לעולם דליכא דרכא אחרייתא, ואפילו הכי מיבעי ליה למינס נפשיה!! (שהיה לו להטות עיניו לצד אחר והיינו דמשתבח ביה קרא דאי אניס נפשיה חסיד הוא).

כלומר, הדבר לכשעצמו מותר ואפשר שאף לא ייכשל, אך התביעה על האדם מדוע עברת במקום שעלול אתה להיכשל ולא לעמוד בניסיון???

מון החזו"א פירט את הדרך, כדי לא להגיע לניסיון...

בהקשר לזה סיפר מו"ר זצ"ל:

זכורני שבצעירותי היה איזה זמן בו תקפה אותי חולשה גדולה, ומרן החזו"א זצ"ל אמר לי שאני חייב כל יום ללכת לים.

אבל לא זה רק מה שאמר לי, הוא אף אמר לי לאיזה ים, וידע אותי באלו שעות ללכת, ומאיזה כיון לנסוע לים, ומאיזה שביל ללכת לים עצמו.

עד כדי כך!!!

הוא שאמרנו, נכון, חייבים ללכת, אך צריך לדעת כיצד הולכים כדי לא להגיע לניסיונות!!

כלפי מה הדברים אמורים?

אחד הכללים החשובים ביותר בעולם החינוך הוא, שמחנך טוב חייב להכיר היטב את התלמידים שלו, להיכנס לתוך העולם שלהם, לדעת בדיוק מהם הניסיונות עמם הם מתמודדים, ואז לעשות ככל יכולתו כדי לעזור להם. למרבה הצער, בדורנו, הצעירים עומדים בפני ניסיונות

הכל הפך למראה מלבב. הצחנה נעלמה. שבועות וימים ניכרה התכונה, כמו הכל מצפים לאיזה יום גדול. הכפריים הפשוטים, שחו זה לזה, כיצד הם ממתניים בציפייה דרוכה, לביקור נשיאותי של הפרוידנט הפולני שמשום מה ראה צורך לבוא לעיירה העתיקה שלא הרבה נפשות דרות בה.

בעיצומם של ימי האלול הללו, נכנס המשגיח רבי ירוחם הלוי ליבוביץ – ה'אדם' המופלא שעוצב בידי מלכי תנועת המוסר, ועיצב הלאה את דור הישיבות – להיכלה של הישיבה במיר, ואמר לבני הישיבה: "ראיתם כיצד העיירה לא הציעה את הרחוב בזהב, בכסף ובמשי, רק ניקתה את הרחובות, סידרה את השוק? מי שראה אותם עמלים על הניקיון, יכול היה לראות כמה הם מתכוונים לכבוד המלך, הָבִיטוּ בנעשה בעיירה הקטנה ולמדו מה מצפה מאיתנו המלך.

לא להציע הכל בכסף וזהב, לא להפוך את עצמנו לארמון, אלא **להראות את ההכנה**, את ההתכוננות, לסקל ולנקות מעט את מעשינו, שרק יהיה ניכר שאנו מתכוונים".

את חודש אלול, הסביר רבי ירוחם, מכנים 'ימי ההכנה', בהם האדם מתכוון לפגוש את המלך הגדול בימי הדין, ואם כן, הדרישה היא – לפחות להתכונן.

שכל מי שיביט בנו, בצעדינו, דיבורינו ומחשבותינו, ידע שאנו מכינים את עצמנו למשהו גדול.

כמי שיודע 'לראות', נטל המשגיח את עומק עניין האלול מן ההתרחשות בעיירה, וראה בכך, לדבריו, נחמה, "אנחנו נוכל גם כן לזכות בדין!" הוסיף ואמר, "כי המלך לא דורש מאיתנו כפי שיאות למלך כזה, אלא לפי הכוחות שלנו, שלפחות א' באלול לא ייחשב לנו כמו כ"ט באב".

ובתוך דברים אלו חידד את החשיבות של 'חמורות דומות עליו כקלות', שלא כל הרוחניות תהא אצלנו מקשה אחת, הכל קל, הכל קטן.

לֶךְ עַל הַקֶּטַן וְהַשְּׂגָרִית

כמו דברים רבים בחיינו, הרצון לבלוע את הכל, הכי גדול ובבת אחת, מפיל אותנו ולא מותיר כלום – כך גם בעת בה מגיע הרצון והצורך להתחזק.

אנחנו מזנקים אל הדברים הגדולים ביותר, כאלו הדורשים עמל של שנים, וסבורים, משום מה, שבמשך ימי האלול, שאנו אפילו לא ממש עוצרים בהם ממרוצת חיינו, נצליח לשנות הכל. הסוף, ידוע מראש. נתקרב לקראת ימי ראש השנה, הסליחות כבר ידפקו היטב על ראשינו, וכלום לא ממש קרה. ניסינו, חשבנו, תכננו. זה לא עובד, אם היינו חושבים על זה כל פעם מראש, זה הרי גם לא יעבוד.

לא ניתן בקלות כה רבה לעקור מאיתנו הרגלים בני שנים, ניסיונות יומיומיים שרמסנו ברגלינו, לעיתים מבלי משים, את היכולת להיגמל מהם. בטווח הרחוק, בעבודה מוסרית אמיתית, זה יקרה בסוף, אבל לא קיימת דרך מהירה בעבודה זו.

מה שכן, יש בימי האלול כח אדיר, ואפשרויות זירוז שונות, שגם הם לא בסתמיות באים.

נעזוב לרגע את הדברים המורכבים, אלו שבעבורנו הניסיון בהם ענק – מציע רבי ישראל סלנטר – **ונלך על הקטנטנים** האלה, השגרתיים, ברכה כראוי כאן, לשון הרע שם. כל מיני כאלה שנדרכים תחת נעלינו כי "אין מה לעשות". ננסה לשוב עליהם בתשובה. זה הרבה יותר פשוט, זה הרבה יותר אפשרי. לאט לאט נזיז לנו מהדרך עוד מעשה ועוד תכונה. פתאום נרגיש שמשהו קורה. זה מתחיל בקטן, אבל בסוף זה מורגש. משם, עוד תבוא גם תחילת סלילתה של דרך שינויי הדברים הגדולים. אבל קודם כל, על מה שכן אפשרי, מה שממש בהישג ידנו.

ממלכתי דתי בתל אביב בו למדו בצוותא בני ובנות. הגאון רבי יוסף ליס זצ"ל ניגש לאותו מנהל ושאל אותו כיצד מלאו ליבו לשמש מנהל במקום כזה. השיבו המנהל בגאווה כי אצלו בבית הספר ישנו צלצול מיוחד המורה על כניסת התלמידות, ולאחר מכן בפער מסוים מצלצל הפעמון ומורה על כניסת התלמידים. כך גם בכיתה עצמה, התלמידים והתלמידות יושבים אמנם באותו חדר, אך הכניסות והיציאות שונות וכדומה.

חיך הגאון רבי יוסף ליס זצ"ל וסיפר לו סיפור מאלף מעת שהותו בגלות שנחאי בזמן מלחמת העולם השנייה:

"כשהגיעו תלמידי ישיבת מיר לשנחאי, פגשו ביהודי שעשה רושם מצוין. היה משתתף בכל השיחות של המשגיח מרן הגר"י לוינשטיין זצוק"ל ומאזין להם בקשב רב. יום אחד התברר כי אותו יהודי נשוי לגויה רח"ל. שאלוהו התלמידים כיצד יתכן הדבר, מחד הוא כל כך שייך לישיבה, ומאידך, הוא נשוי לגויה?

השיבם היהודי כי הוא "מצליח" לחיות באופן כזה שאין כל סתירה בדבר. וכיצד הוא עושה זאת? פשוט ביותר... הנה למשל בחג הפסח אשתו הגויה מבשלת לו קניידלאך (כופתאות העשויות מקמח מצה), ולעצמה היא מבשלת לוקשין (איטריות). היא אוכלת את שלה והוא אוכל את שלו. "והיה", המשיך היהודי וסיפר לתלמידי הישיבה, "אם נכנס לו בטעות לוקשין לתוך הצלחת הוא ממחר לסלק אותם", בל יראה לחומרא...

"הבנת?" שאל הגר"י ליס את אותו יהודי. "בית הספר שלך זה בדיוק כמו הלוקשין והקניידלאך של אותו יהודי..."

אל תאמין בעצמך

עלינו לדעת, רבים לא יעמדו בפיתוי אם היצר יארום להם על סף ביתם. כל התמודדות חזיתית מול יצר הרע מסוכנת. לעולם אין אדם יכול להיות בטוח בעצמו שלא ייכשל וכבר אמרו חז"ל: "אל תאמין בעצמך עד יום מותך!" בגלל חולשה בסיסית זו של האדם מורה לו התורה: שמור מרחק! אל תתקרב יתר על המידה למצבים שבהם אתה עלול למצוא את עצמך במלחמה ישירה נגד פיתוי העולם. זו מטרת הגדרים והסייגים שעליו לסגל לעצמו כדי להינצל ממבול הרוע שיש בדורנו!! אין זו חולשה, אדרבה, לאמיתו של דבר, גבורה היא, לפעמים, היכולת לדעת מתי לעקוף, להתחמק, ואולי אף לסגת!

המקום הטוב ביותר להתמודדות הוא בית המדרש, תיבת נח של דורנו!!

ומכאן תצא הקריאה -

אל תביא את עצמך לידי ניסיון – כדי שלא תביא את עצמך לידי ביזיון....

***

ובסיום דברינו נביט נכון כלפי הימים הנשגבים בהם אנו נמצאים, ועל אף שתמיד יש מה לתקן להוסיף ולפשפש במעשינו, אך כמובן שלא מתוך הלקאה עצמית חלילה, אשר לא פעם מתגלה ככלי מפריע בעבודת ה' הפנימית.

ונסביר.

גם אני יכול

העיירה הקטנה מיר צוחצחה היטב, רחובותיה נוקו וטואטאו, סמטאות השוק שבה מורקו, והתגרים התלוננו על ההוצאות שהוטלו עליהם לסיקול הדרכים ונקיון. כבר שנים שיושבי המקום לא ראו התרחשות כזו.

אם נניח לרגע למבני הענק הכעורים שצמחו בנו (מצד התיקון השלם להם, בלי קשר לסור מרע, המוכרח....) ונתחיל קצת עם האבק, עם החלונות, ספריי ומטלית. יכול להיות שנגיע אחרים לגמרי לראש השנה.

נרגיש שעשינו משהו, נהיה טרודים בעמל הזה. נחוש עסוקים לכבוד בוא המלך. וגם, לפתע, נראה כמה יפה כשכל הפרטים הקטנים והממלכיים אינם. איך במצטבר, בולט הנקיון במראהו, דבר שייתן חשק לעשות גם את הדברים הגדולים.

פשוט, להתחיל לנקות.

בקטן.

***

שוו בנפשכם, אם היה מישהו באותם ימים במיר, מנסה לשנות בידי מבנה מכוער בשוק העיירה לכבוד בוא הנשיא, מן הסתם הוא היה היחיד שבסופו של דבר לא התכוון, לא טאטא, לא קירצף, רק עם פטיש קטן ניסה לפורר פיסה מן המבנה הענק, שגם כך לא היה מפריע מדי, הייאוש שהיה אוחז באותו אחד שהרגיש כי עבד הכי קשה אבל בסוף הוא היחיד שלא התכוון, הרי היה עצום.

כי אף אחד גם לא מצפה שתשנה עכשיו את כל הסביבה הבנויה. אבל כן, תתכוון, תסקל, תזיז הצידה, תתקן.

**מופץ לעילוי נשמות ישראל אשר אין מי שיזכיר וינציח שמותם
הארות והערות יתקבלו בברכה במייל זה**

שבת שלום

מיכאל זכריהו